

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวทางการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23(5)) พร้อมทั้งจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (มาตรา 24(2)) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นทำเป็น ปฏิบัติคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ในทุกวิชา มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และผู้ปกครองและบุคคลทุกฝ่ายในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 6-19)

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิตได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาดังกล่าวและให้ความสำคัญที่จะต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการกิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันเนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกันการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับผู้ปกครองหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง การนำ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จุดมุ่งหมาย เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ (กรมสามัญศึกษา, 2544, หน้า 3) และมีแนวทางในการแก้ปัญหาต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองและครอบครัวจะต้องดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด สร้างความเข้าใจ และให้ความอบอุ่นกับลูกหลาน ปัญหาต่าง ๆ ก็จะบรรเทาลง เด็กทุกคนล้วนแต่ต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้โอกาส การให้อภัย อยากเป็นคนดีของสังคมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีทุกคนที่ศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่อาจต้องใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน (สุพล วังสินธ์, 2548, หน้า 21)

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ครูที่ปรึกษานับเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะสามารถดูแล กำกับ ติดตาม นักเรียนอย่างใกล้ชิด ในขณะเดียวกันผู้ปกครองนักเรียนก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าครูที่ปรึกษาที่จะต้องดูแลเอาใจใส่นักเรียน อย่างใกล้ชิด เช่นกัน เนื่องจากนักเรียนที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านพฤติกรรม อารมณ์ และสังคม อันอาจนำไปสู่การเกิดปัญหาที่รุนแรงยากที่จะบำบัดรักษาได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือป้องกัน ดังนั้น โรงเรียนละครอบครัวจึงมีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างสำคัญยิ่งในการดูแล แนะนำ สั่งสอน ฝึกฝน กล่อมเกลาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการของนักเรียน ให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านความคิด ความสามารถ ความมีจิตวิญญาณเป็นของตนเอง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 ที่กำหนดว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนในการจัดการศึกษา กล่าวคือ ในการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับครูที่ปรึกษาเพื่อช่วยกันพัฒนานักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใดให้เป็นผู้ที่มีความสามารถรู้จักเข้าใจดูแลช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, หน้า 5)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและต้องมีการทำงานที่ประสานสอดคล้องเป็นกระบวนการทำงานที่เป็นทีมจึงจะประสบความสำเร็จในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียน นักวิชาการได้ให้ข้อสังเกตว่า การสร้างทีมงาน

เป็นเทคนิคการพัฒนาองค์การ เป็นการพยายามแก้ปัญหาอย่างมีระบบและเพิ่มประสิทธิผลของตนเองและค้นหาสาเหตุของการกระทำอันจะนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานและส่งผลถึงความมีประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม (สุนันทา เกาหนันท์, 2541, หน้า 136)

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 18 ได้กำหนด กลยุทธ์ เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดประชุมตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายว่า โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบทุกขั้นตอน และร้อยละของนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ ลดน้อยลง อย่างไรก็ดีตาม จากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ประจำปีการศึกษา 2555 พบว่า ผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพเป็นที่น่าสนใจในระดับหนึ่ง แต่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านต่าง ๆ พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การคัดกรอง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การส่งเสริม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การป้องกันและแก้ไข มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และการส่งต่อ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นว่าผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลางก็ตาม แต่ด้านการส่งเสริมนักเรียนนับว่ามีความสำคัญยิ่งโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มปกติถ้าไม่ได้รับการส่งเสริมไปในทางที่ดีแล้วอาจกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาได้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาเมื่อได้รับการแก้ไขหรือช่วยเหลือแล้ว ถ้าขาดการส่งเสริมที่ดีจะเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาต่อไป ดังนั้น การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือแม้แต่ผู้ปกครองจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง, 2555, หน้า 20)

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ของครูที่ปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่าการดำเนินงานยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ฉะนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามที่มุ่งหวัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการวิจัยปัญหาการดำเนินงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง และจะเป็น
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยเครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา
เขต 18 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง จำแนกตามระดับชั้น
3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง จำแนกตามเพศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง
2. การวิจัยครั้งนี้ นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามในการวิจัย

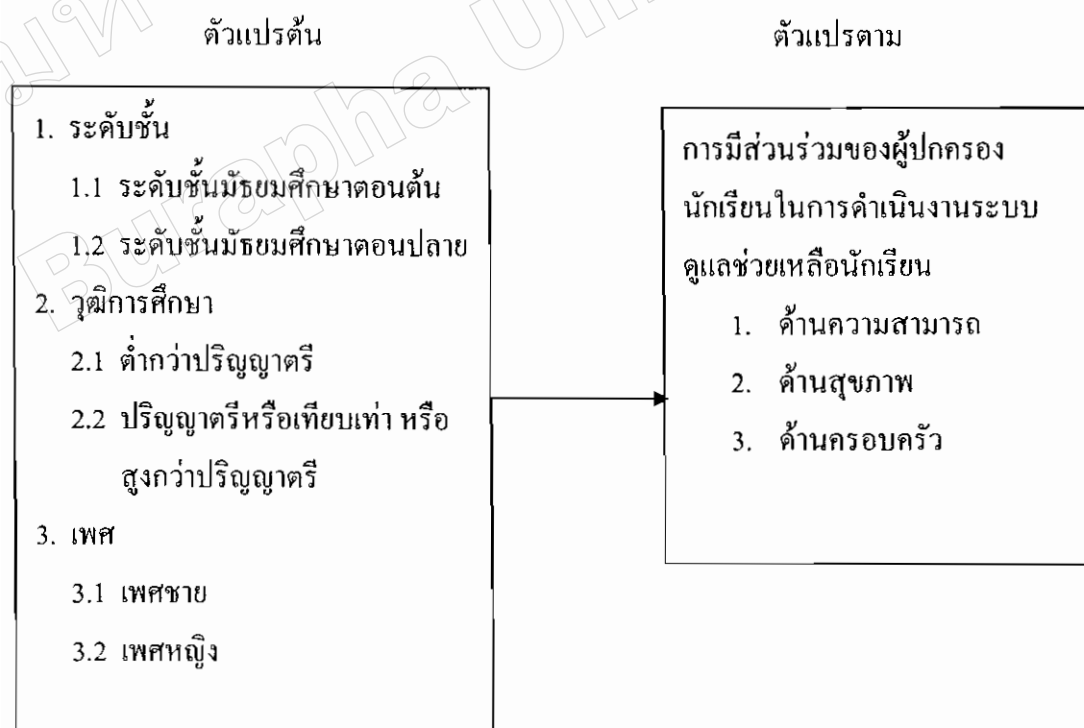
1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง จำแนกตามระดับชั้นแตกต่างกันหรือไม่
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง จำแนกตามวุฒิการศึกษาแตกต่างกันหรือไม่
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ราชอง จำแนกตามเพศแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ที่มีระดับชั้นต่างกันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความแตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความแตกต่างกัน
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ที่มีเพศต่างกันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ตามกรอบแนวคิดของ กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 20-24) ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนที่ควรทราบ 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว โดยศึกษาเปรียบเทียบตามตัวแปรต้น ระดับชั้น วุฒิการศึกษาและเพศ ของผู้ปกครอง ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ปีการศึกษา 2556 จำนวน 855 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ปีการศึกษา 2556 จำนวน 266 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มประชากรของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) และกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดระดับชั้น เป็นชั้นในการสุ่ม และได้รายชื่อกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ระดับชั้น จำแนกเป็น

3.1.1.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.1.1.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 เพศ

3.1.3.1 เพศชาย

3.1.3.2 เพศหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียน 3 ด้าน

3.2.1 ด้านความสามารถ

3.2.2 ด้านสุขภาพ

3.2.3 ด้านครอบครัว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ ร่วมคิด ร่วมฟัง ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสำรวจปัญหา ร่วมลงทุน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือ ป้องกันแก้ไขปัญหา อบรม ดูแลเอาใจใส่ และร่วมประเมินผลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อถึงตัวนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ด้านความสามารถ หมายถึง การดูแลช่วยเหลือของผู้ปกครองต่อนักเรียนในประเด็นความสามารถทางการเรียนและความสามารถอื่นของนักเรียน ได้แก่ การติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งรายภาคและรายปีการศึกษา พฤติกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ความตั้งใจและความสนใจเรียน การมาและการขาดเรียน ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การปรับตัว ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา การร่วมกันพัฒนา ความสามารถทางสมอง และการแสดงออกทางความสามารถพิเศษ

1.2 ด้านสุขภาพ หมายถึง การดูแลช่วยเหลือของผู้ปกครองต่อนักเรียนในประเด็นเกี่ยวกับสภาพร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง ความสะอาดของร่างกาย โรคประจำตัว ความบกพร่องหรือความพิการทางร่างกายเกี่ยวกับอวัยวะต่าง ๆ การร่วมกันสนับสนุนและพัฒนาสุขภาพร่างกายทางด้านปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ชีวิตความเป็นอยู่ การร่วมกันพัฒนาทางด้านจิตใจ พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านอารมณ์ พฤติกรรมที่มีผลต่อการเรียนเกี่ยวกับสมาธิสั้น การไม่อยู่นิ่ง พฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางที่ไม่เหมาะสม บุคลิกภาพ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีงามกับเพื่อนครู ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไปและการดำรงชีวิตที่ดี

1.3 ด้านครอบครัว หมายถึง การดูแลช่วยเหลือของผู้ปกครองในประเด็นเกี่ยวกับสภาพทางด้านเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียน ได้แก่ การหารายได้มาสนองความต้องการปัจจัยพื้นฐานของครอบครัวตั้งแต่อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค การร่วมกันส่งเสริมการเรียนอื่น ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน การแสดงออกตามบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ปกครองที่ดีโดยการอบรม สั่งสอน เลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่นและความสัมพันธ์อันดีของบุคคลในครอบครัว รวมทั้งการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ อันเกิดจากการใช้สารเสพติดและอันตรายอื่น ๆ

2. ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลให้การอบรม เลี้ยงดู คุ้มครอง ดูแล รักษา ควบคุมนักเรียนที่อยู่ในปกครอง ได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และผู้อุปการะ ในการวิจัยนี้กำหนดให้นักเรียนเลือกผู้ปกครอง 1 คนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ระดับชั้น หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ตามระดับชั้น ดังนี้
 - 3.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 3.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน แบ่งเป็น
 - 4.1 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
 - 4.2 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าปริญญาตรี
5. เพศ หมายถึง เพศของผู้ปกครองนักเรียน แบ่งเป็น 2 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง
6. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลนาตาขวัญ อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (ชลบุรี-ระยอง) ตั้งอยู่ที่ 25/11 หมู่ 5 ตำบลอ่างศิลา อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี 20000แบ่งการปกครองออกเป็น 2 จังหวัด
 - 7.1 จังหวัดชลบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 9 ตำบล 687 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 9 แห่ง เทศบาลตำบล 29 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 58 แห่ง และมีรูปแบบการปกครองพิเศษ 1 แห่ง คือเมืองพัทยา แยกจากการปกครองของอำเภอบางละมุง เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ซึ่งมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วอำเภอทั้ง 11 ของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอมะนัง อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง อำเภอกะจันทร์ อำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา และอำเภอกะสีช้าง จำนวนประชากร 1,338,656 คน
 - 7.2 จังหวัดระยอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 54 ตำบล 439 หมู่บ้าน 80 ชุมชน ส่วนด้านการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 22 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 42 แห่งอำเภอทั้ง 8 ของจังหวัดระยอง ได้แก่ อำเภอมะนัง อำเภอเขาชะเมา อำเภอบ้านฉาง อำเภอวังจันทร์ อำเภอปลวกแดง อำเภอแกลง อำเภอนิคมพัฒนา และอำเภอบ้านค่าย จำนวนประชากร 637,736 คน